

Stanovisko Výboru regiónov „Európa vo svete: nový prístup k financovaniu vonkajšej činnosti EÚ“

(2012/C 391/11)

VÝBOR REGIÓNOV

- víta spoločne predložený balík Európa vo svete, pretože vo väčšej miere ako doteraz môže prispieť k zabezpečeniu uceleného prístupu a zosúladenej rozvojovej politiky, a súhlasí s tým, že je potrebné zvýšiť prostriedky na vonkajšiu činnosť, v rámci ktorej je prístup EÚ jasným prínosom;
- konštatuje, že miestne a regionálne orgány vítajú aktualizovaný rámec podpory EÚ a zjednodušenie regulačného rámca pre plánovanie a uplatňovanie nástrojov, a to najmä tie, ktoré dokážu napriek nízkym prostriedkom na správu prispieť k rozvojovej spolupráci;
- chce týmto stanoviskom poukázať na úlohu miestnych a regionálnych orgánov ako subjektov podieľajúcich sa na rozvojovej spolupráci EÚ, a zároveň zdôrazniť úlohu, ktorú zohrávajú pri štátnych opatreniach na podporu decentralizácie a demokratizácie, a takisto ich význam pri priamej medzinárodnej cezhraničnej spolupráci jednotlivých subjektov na nižšej ako štátnej úrovni;
- zastáva názor, že návrh Komisie na financovanie „Globálnej Európy“ by mal obsahovať primerané predpoklady posilnenia účasti a spolupráce miestnych a regionálnych orgánov, napríklad obmedzením alebo dokonca zrušením požiadavky spolufinancovania, a že decentralizácia je želaným vývojom a posilňuje úlohu miestnych a regionálnych samospráv – na celom svete;
- poukazuje na to, že na prevzatie zodpovednosti miestnymi subjektmi a podporu miestnej demokracie je potrebná dôvera v politický systém a jeho zástupcov, pričom vďaka decentralizovanej štruktúre by mali vzniknúť legitímne a účinnejšie inštitúcie, že decentralizácia je najdôležitejším prostriedkom na vytvorenie užšieho prepojenia medzi vládou a občanmi, a že otvorené procesy prijímania rozhodnutí v súlade so zásadou subsidiarity prispievajú k stotožneniu občanov s demokratickými zásadami, čo je predpokladom pluralistickej a tolerantnej spoločnosti.

Spravodajkyňa	Lotta HÅKANSSON HARJU (SE/SES)
Referenčné dokumenty	Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu a Rade: Globálna Európa: nový prístup k financovaniu vonkajšej činnosti EÚ COM(2011) 865 final Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá a postupy pre vykonávanie nástrojov Únie vonkajšiu činnosť COM(2011) 842 final Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Príprava viacročného finančného rámca vzhľadom na financovanie spolupráce EÚ s africkými, karibskými a tichomorskými štátmi a zámorskými krajinami na obdobie 2014 – 2020 (11. Európsky rozvojový fond) COM(2011) 837 final Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o nástroji predvstupovej pomoci (IPA II) COM(2011) 838 final Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje nástroj európskeho susedstva COM(2011) 839 final Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje nástroj financovania rozvojovej spolupráce COM(2011) 840 final Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje nástroj partnerstva pre spoluprácu s tretími krajinami COM(2011) 843 final Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zavádza nástroj financovania na podporu demokracie a ľudských práv vo svete COM(2011) 844 final

I. POLITICKÉ ODPORÚČANIA

VÝBOR REGIÓNOV

Všeobecné pripomienky

1. víta novú generáciu finančných nástrojov rozvojovej politiky, ktoré prispievajú k zjednodušeniu politického dialógu a vykonávania opatrení v súlade s nadradenou stratégiou „Program zmien“ a v rámci navrhovaného viacročného finančného plánovania⁽¹⁾. Víta Komisiou navrhované zvýšenie prostriedkov, ktoré teraz dosahujú 70 miliárd EUR, čo je približne 7 % celkového rozpočtu EÚ.

2. Víta spoločne predložený balík Európa vo svete⁽²⁾, pretože vo väčšej miere ako doteraz môže prispieť k zabezpečeniu uceleného prístupu a zosúladenej rozvojovej politiky. Súhlasí s tým, že je potrebné zvýšiť prostriedky na vonkajšiu činnosť, v rámci ktorej je prístup EÚ ako celku jasným prínosom, a preto vyjadruje poľutovanie, že Európsky fond rozvoja (EDF) nie je súčasťou viacročného finančného rámca EÚ. V EDF je k dispozícii okolo 34 mld. EUR, avšak tieto prostriedky nepatria do tohto rozpočtu. Pokiaľ ide o transparentnosť, účinnosť a vykazovanie výsledkov, mal by EDF podliehať tým istým požiadavkám, ako iné finančné nástroje z balíka Európa vo svete.

⁽¹⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Zvyšovanie vplyvu rozvojovej politiky EÚ: program zmien, COM(2011) 637 final.

⁽²⁾ Iniciatíva Európa vo svete, resp. Globálna Európa zahŕňa COM(2011) 865, COM(2011) 842, COM(2011) 837, COM(2011) 838, COM(2011) 839, COM(2011) 840, COM(2011) 843 a COM(2011) 844.

3. Miestne a regionálne orgány vítajú aktualizovaný rámec podpory EÚ a zjednodušenie regulačného rámca pre plánovanie a uplatňovanie nástrojov, a to najmä tie, ktoré dokážu napriek nízkym prostriedkom na správu prispieť k rozvojovej spolupráci. V súčasnom programovom období boli dôrazné požiadavky zjednodušiť a objasniť nástroje, a Výbor regiónov s uspokojením konštatuje, že k výsledku sa dospelo na základe konzultácií s Komisiou.

4. Výbor konštatuje, že dlho očakávanými zlepšeniami sú: zníženie nákladov na účasť a urýchlenie verejného obstarávania a pridelenia grantov. Väčšia pružnosť, rýchlejšie úpravy a prepracovanie, ak si to vyžadujú rámcové podmienky, by takisto mohli byť predpokladom účinnejšieho poskytovania pomoci.

5. Týmto stanoviskom chce poukázať na úlohu miestnych a regionálnych orgánov ako subjektov podieľajúcich sa na rozvojovej spolupráci EÚ, a zároveň zdôrazniť úlohu, ktorú zohrávajú pri štátnych opatreniach na podporu decentralizácie a demokratizácie, a takisto ich význam pri priamej medzinárodnej cezhraničnej spolupráci jednotlivých subjektov na nižšej ako štátnej úrovni. Upozorňuje, že treba zohľadniť špecifické podmienky najvzdialenejších regiónov, ktoré sú vzhľadom na svoju zemepisnú polohu aktívnou hranicou a platformou EÚ vo svete a môžu posilniť účinnosť európskej rozvojovej politiky, ako sa uvádza v stanoviskách CDR 408/2010 a CDR 364/2011.

6. Urbanizácia je dôvodom, prečo miestne a regionálne samosprávy stoja pred veľkou úlohou zvýšiť svoje kapacity, zlepšiť svoju efektivitu a vytvoriť stabilné a prehľadné systémy správy, ktoré splnia očakávania obyvateľstva. Pomôžu pritom poznatky a skúsenosti iných obcí. Rozličné formy komunálneho resp. regionálneho partnerstva majú často široké spektrum účastníkov. Ukázalo sa, že spolupráca, najmä v intenzívnejšej podobe verejno-verejných, ale aj verejno-súkromných partnerstiev, môže byť nákladovo priaznivá, a predsa môže prinášať aj konkrétne a trvalé výsledky. Čiastočne to vyplýva z toho, že spolupráca je zameraná na posilnenie existujúcich štruktúr s ich zákonom stanovenými úlohami a zodpovednosťou a s výkonným kolektívom zamestnancov, ktorí už v miestnych a regionálnych orgánoch správy pracujú. Návrh Komisie na financovanie „Globálnej Európy“ by preto mal obsahovať primerané predpoklady posilnenia účasti a spolupráce miestnych a regionálnych orgánov, napríklad obmedzením alebo dokonca zrušením požiadavky spolufinancovania. Decentralizácia je želaným vývojom a posilňuje úlohu miestnych a regionálnych samospráv – na celom svete.

7. Podpora rozvojovej spolupráce, ktorú si „občianska spoločnosť a miestne samosprávy“ vezmú za svoju, znamená výslovné ocenenie týchto účastníkov. Výbor regiónov sa dôrazne vyslovuje za to, aby mohli miestne a regionálne úrovne správy a ich verejné služby využívať podporu aj v rámci iných tematických a geografických nástrojov. Podpora miestnych

a regionálnych samospráv a ich účasti na rozvoji spoločnosti je medzirezortnou úlohou a nemala by byť obmedzená iba na malú časť jedného z nástrojov.

8. Aj v tematickom programe „Migrácia a azyl“ by miestne a regionálne samosprávy mali byť viac podnecované k súčinnosti, a tým aj k využívaniu finančných prostriedkov. Mala by sa zlepšiť a výrazne rozšíriť cezhraničná medzinárodná spolupráca medzi obcami, ktoré prijímajú prisťahovalcov a žiadateľov o azyl, a obcami, z ktorých títo pochádzajú. Miestna úroveň zohráva pri príprave a uplatňovaní programov prijímania a vracania prisťahovalcov významnú úlohu.

9. Výbor regiónov víta, že decentralizovaná medzinárodná rozvojová spolupráca bola výslovné uznaná a že je čoraz zreteľnejšia, a to nielen v oznámeniach Komisie, ale v posledných rokoch aj v mnohých medzinárodných kontextoch⁽³⁾. Nie je možné dostatočne zdôrazniť úlohu miestnych a regionálnych samospráv pri podpore zdravého vývoja spoločnosti a ich význam pri vytváraní spojenia medzi občanmi a jednotlivými úrovňami správ.

10. Pri rozpočtovej alebo odvetvovej podpore sa musia partnerským krajinám stanoviť požiadavky, aby sa rozvojové prostriedky skutočne dostali v dostatočnom množstve k príslušným úrovňam správy, aby tieto mohli v obciach občanom poskytovať potrebné služby, po ktorých je veľký dopyt. Prostriedky a kvalifikovaný personál nesmie využívať iba ústredná úroveň, ale musia sa rozdeliť na príslušné samosprávy na nižších vnútroštátnych úrovniach.

11. Výbor zdôrazňuje, že obce a regióny sú hlasom občanov a ich vedúcich predstaviteľov. Miestne a regionálne samosprávy tým umožňujú silnú účasť občanov konkrétne zakotvenú v každodennej činnosti. Okrem toho poskytujú obce a regióny množstvo verejných služieb. Často koordinujú spoluprácu a podporujú kooperáciu ústredných spoločenských aktérov, ako sú neziskové organizácie, súkromné hospodárstvo, náboženské spoločenstvá a akademické kruhy.

12. Globálne rozvojové ciele OSN, tzv. miléniové ciele, majú veľký význam nielen pre členské štáty a OSN, ale samozrejme aj pre obce a regióny. Miestne a regionálne samosprávy aktívne prispievajú k udržateľnému rozvoju spoločnosti, pričom predpokladom dosiahnutia miléniových cieľov je vykonávanie

⁽³⁾ Agenda 21 (schválená v roku 1992 v Riu de Janeiro), miléniový samit OSN z roku 2000, Parížska deklarácia z roku 2005, Pusan 2011, rezolúcia Rady Európy č. (2008) 251 o mestskej diplomacii, Fórum rozvojovej spolupráce OSN, ktoré sa bude konať 6. júla 2012.

opatrení na miestnej a regionálnej úrovni. Je potrebné dôraznejšie poukázať na úlohu subjektov na nižšej vnútroštátnej úrovni pre miestny aj medzinárodný rozvoj. V Holandsku a vo Švédsku sa napríklad v súčasnosti realizujú projekty, ktoré poukazujú na prínos obcí k zdravému a udržateľnému rozvoju spoločnosti a zodpovedajúcemu prepojeniu s rozvojovými cieľmi OSN a na ich zodpovednosť.

13. Vyjadruje podporu výzve uvedenej v správe Európskeho parlamentu o budúcnosti rozvojovej politiky EÚ, aby sa rok 2015 stal „Európskym rokom rozvoja“ s cieľom pripraviť primerané nadviazanie na miléniové rozvojové ciele.

14. Výbor víta návrh Komisie na spoločné programové plánovanie na obdobie siedmich rokov a zastáva názor, že sa tým vytvoria lepšie predpoklady rozsiahlych spoločenských reforiem. Výbor regiónov víta zreteľnejšie zameranie na dosiahnutie výsledkov a prísnejšie podmienky navrhnuté v nástrojoch. Komisia a zástupcovia členských štátov by mali dbať na to, aby miestne a regionálne samosprávy mohli prispieť k proaktívnemu dialógu, a tým poskytnú dôležité podnety k programovému plánovaniu jednotlivých nástrojov.

15. Výbor zdôrazňuje, že decentralizačné reformy a budovanie demokracie sú komplexné, rozsiahle a prelomové procesy, ktoré predpokladajú vytrvalosť, predvídateľnosť a dlhodobú perspektívu investorov a spolupracujúcich partnerov.

16. Na prevzatie zodpovednosti miestnymi subjektmi a podporu miestnej demokracie je potrebná dôvera v politický systém a jeho zástupcov. Vďaka decentralizovanej štruktúre by mali vzniknúť legitímne a účinnejšie inštitúcie. Decentralizácia je najdôležitejším prostriedkom na vytvorenie užšieho prepojenia medzi vládou a občanmi. Otvorené procesy prijímania rozhodnutí v súlade so zásadou subsidiarity prispievajú k stotožneniu občanov s demokratickými zásadami, čo je predpokladom pluralistickej a tolerantnej spoločnosti.

17. Výbor konštatuje, že miestne a regionálne samosprávy v Európskej únii a partnerských krajinách môžu a musia na svojich úrovniach zohrávať podstatnú úlohu pri vytváraní politiky a stratégií, a takisto sa im môže a musí dať možnosť prispieť k daniu na úrovni štátu a medzinárodnej úrovni. Aj ako poskytovatelia služieb zodpovedajú miestne a regionálne samosprávy za usmerňovanie, koordináciu a uplatňovanie priorít, napríklad opatreniami v zdravotníctve, vzdelávaní a kultúre.

18. Konštatuje, že národné združenia, ktoré zastupujú obce a regióny, môžu pri rozsiahlych spoločenských reformách, najmä pri decentralizácii a budovaní demokracie, vďaka svojim

schopnostiam zohrávať rozhodujúcu a podpornú úlohu. Komunálne a regionálne združenia alebo porovnateľné ustanovizne môžu členov takýchto organizácií podporovať v rozvíjaní metód a nástrojov, zasadzovať sa za nich, presadzovať spoločné záujmy a koordinovať opatrenia rôznych poskytovateľov finančných prostriedkov v jednotlivých oblastiach činnosti členov. Treba využiť skúsenosti týchto združení s cieľom posilniť miestnu a regionálnu demokraciu v rámci rozvojovej spolupráce. Preto vyzýva EÚ, jej členské štáty a miestne a regionálne samosprávy, aby podporovali úlohu, ktorú môžu zohrávať národné združenia obcí a regiónov v partnerských krajinách.

19. Miestne a regionálne samosprávy majú vo väčšine oblastí odborné znalosti nevyhnutné na udržateľný hospodársky, sociálny a ekologický rozvoj. Dôležité sú aj ich praktické skúsenosti a skúsenosti v politickom riadení, napr. v oblasti zdravia obyvateľstva, vzdelávania, odpadového a vodného hospodárstva, miestneho podnikania a podmienok na usídlenie malých a stredných podnikov, dopravy a infraštruktúry, životného prostredia a prírodných zdrojov vrátane poľnohospodárstva, ale aj v oblastiach s prelínajúcou sa zodpovednosťou, ako aj pri zabezpečovaní skutočnej demokracie a dodržiavaní ľudských práv. Tieto odborné znalosti sú ľahko prístupné a je možné sa k nim dostať priamo cez miestne a regionálne samosprávy alebo cez ich národné, európske alebo celosvetové združenia, ako aj prostredníctvom Výboru regiónov.

20. Konštatuje, že Európska komisia v roku 2008 vyzvala na rozvoj komplexného prístupu k miestnym orgánom ako aktérom v oblasti rozvoja na celosvetovej, európskej a národnej úrovni a navrhla tri nástroje pod záštitou Výboru regiónov vzhľadom na jeho úlohu, ktorú zohráva pri zviditeľňovaní miestnych orgánov na úrovni EÚ. Pripomína, že atlas decentralizovanej spolupráce na monitorovanie činností a osvedčených postupov, internetová platforma výmeny informácií na prepojenie zručností a spôsobilostí s potrebami a zasadnutia decentralizovanej spolupráce pre politický dialóg už fungujú a podieľajú sa na nich Európska komisia a kľúčové siete miestnych a regionálnych orgánov z EÚ a partnerských krajín, ako sú pracovná skupina Platforma v rámci Kongresu miestnych a regionálnych samospráv Európy (CLRAE), vyzýva miestne a regionálne samosprávy a ich príslušné združenia v EÚ a partnerských krajinách, aby v záujme väčšej jednotnosti a lepšej efektívnosti pomoci naďalej využívali tieto nástroje.

21. Na základe štruktúrovaného dialógu o rozvojovej spolupráci, ktorý viedli inštitúcie EÚ so zástupcami občianskej spoločnosti a miestnymi a regionálnymi samosprávami, Komisia navrhuje vytvoriť pre otázky rozvoja stále fórum na vysokej úrovni. Výbor túto iniciatívu dôrazne víta a očakáva, že aj naďalej bude môcť zohrávať svoju inštitucionálnu úlohu. Domnieva sa, že formálne fórum prispeje k inštitucionalizácii dialógu a lepšej kvalite obsahov, a zároveň umožní systematickú rozpravu o otázkach rozvoja s pravidelnou aktualizáciou, stanoviskami odborníkov a výmenou skúseností. Okrem toho výbor

víta ohlásené oznámenia o mimovládnych organizáciách a miestnych samosprávach zúčastnených na rozvojovej spolupráci, ktoré zabezpečia formálnu základňu, aby pokračovala a naďalej sa rozvíjala spolupráca s Komisiou. Význam tejto spolupráce potvrdilo zasadnutie decentralizovanej spolupráce, ktoré sa koná raz za dva roky, ako aj štruktúrovaný dialóg.

Pripomienky k európskemu nástroju pre demokraciu a ľudské práva (EIDHR)

22. Prostriedky tematického nástroja pre demokraciu a ľudské práva sa v porovnaní so súčasným programovým obdobím zvýšili takmer o 35 %, čo však ešte stále predstavuje len malú časť rozvojovej pomoci EÚ (približne 2 %). Výbor vyjadruje poľutovanie, že tento horizontálny nástroj nedisponuje väčším množstvom finančných prostriedkov, keďže ho možno uplatniť vo všetkých zemepisných oblastiach a v rôznych fázach rozvoja a keďže sa zameriava na elementárne otázky, ako je dodržiavanie základných ľudských práv alebo podpora a konsolidácia demokratických reforiem.

23. Demokracia a ľudské práva sú univerzálnymi hodnotami EÚ a medzinárodného spoločenstva. Tieto hodnoty sú prínosom aj potenciálom, pričom ich ochranu v mnohých spoločnostiach zabezpečujú miestne a regionálne orgány, funkčný systém súdnictva, občianska spoločnosť, médiá a ostatné subjekty.

24. Ľudské práva sa musia podporovať a lepšie presadzovať na všetkých úrovniach spoločnosti. Výbor preto považuje za oprávnené, aby sa v tomto nástroji lepšie vyprofilovali miestne a regionálne úrovne správy so zreteľom na budovanie inštitúcií.

25. Úroveň správy, ktorá je najbližšie k občanom, môže aj štátne rozhodnutia uplatňovať lokálne tak, že budú prispôbené miestnym danostiam alebo predpokladom resp. bude ich zohľadňovať, aby sa takto zabránilo prípadným negatívnym vplyvom na práva miestnych obyvateľov, napríklad potrebám v oblasti jazyka alebo etnickej príslušnosti. Miestne a regionálne samosprávy môžu najlepšie organizovať a koordinovať opatrenia na senzibilizáciu miestnych skupín, napr. mládeže alebo žien, a informovať ich o ľudských právach, alebo o tom, ako ich môžu využívať.

Pripomienky k nástroju financovania rozvojovej spolupráce s podporou pre organizácie občianskej spoločnosti a miestne a regionálne samosprávy (v rámci nástroja rozvojovej spolupráce – DCI)

26. Výbor regiónov má spolu s miestnymi a regionálnymi orgánmi, ktoré zastupuje, záujem aktívne prispieť k realizácii návrhu Komisie zintenzívniť dialóg a spoluprácu s občianskou spoločnosťou a miestnymi a regionálnymi samosprávami

prostredníctvom nástrojov, ktoré vyvinul spolu s Európskou komisiou a kľúčovými sieťami miestnych a regionálnych orgánov EÚ a partnerských krajín, a prostredníctvom nového stáleho fóra na vysokej úrovni pre rozvoj.

27. Výbor víta, že miestne a regionálne orgány môžu aj naďalej získavať finančné prostriedky na rozvojovú spoluprácu, zdôrazňuje však, že by bolo účelné presne rozlišovať medzi občianskou spoločnosťou a miestnymi a regionálnymi samosprávami, pokiaľ ide o politické opatrenia, ako aj o nástroje a skutočné financovanie.

28. Výbor sa dôrazne zasadzuje za to, aby sa v rámci nástroja financovania rozvojovej spolupráce so zapojením občianskej spoločnosti a miestnych orgánov vyčlenilo viac prostriedkov pre miestne a regionálne samosprávy. V súčasnom programovom období sa tieto prostriedky rozdeľujú medzi organizácie občianskej spoločnosti a miestne a regionálne orgány nerovnomerne. Ak sa pre miestne a regionálne samosprávy vyčlení aspoň 25 % prostriedkov (v porovnaní so súčasnými 15 %), budú môcť účinnejšie vykonávať poradenstvo a uplatňovať odborné znalosti.

29. Miestne a regionálne orgány môžu zabezpečiť dlhodobý demokratický rozvoj. Musia mať k dispozícii dostatok finančných prostriedkov, aby mohli byť na rovnakej úrovni s dotovanými národnými alebo medzinárodnými neziskovými organizáciami. Miestne a regionálne samosprávy v partnerských krajinách sú veľmi dôležité, pokiaľ ide o koordináciu iniciatív a opatrení rôznych subjektov a o to, aby zodpovedali politicky motivovanej rozvojovej politike pripravovanej na miestnej a regionálnej úrovni, aspoň pokiaľ sú iniciatívy a opatrenia zamerané na poskytovanie verejných služieb.

30. Miestne a regionálne orgány disponujú v oblasti rozvojovej činnosti neoceniteľnými odbornými znalosťami a skúsenosťami so zreteľom na miestne a regionálne riadenie a správu, budovanie systémov a platforiem politického dialógu, hlbšiu a rozšírenú aktivitu v politických stranách a zabezpečenie podmienok zintenzívnenia účasti občanov a občianskeho dialógu – inými slovami: na vybudovanie pevnej a trvalej demokracie.

31. Výbor konštatuje, že mnohé miestne a regionálne samosprávy v Európskej únii majú dlhoročnú demokratickú tradíciu, ale vo viacerých členských štátoch je demokracia ešte stále nová a krehká. Rôzne skúsenosti a perspektívy miestnych a regionálnych samospráv v Európskej únii by sa preto mali začleniť do spoločnej rozvojovej spolupráce EÚ s partnerskými krajinami a využiť pri reformách a/alebo budovaní verejných inštitúcií

v partnerských krajinách. Pritom treba venovať osobitnú pozornosť miestnym samosprávam, ktoré sú najbližšie ku všetkým občanom, a podporiť a posilniť občiansku spoločnosť, ktorá je základom každej demokracie.

32. Posilnenie priamo volených miestnych a regionálnych politikov a všetkých zamestnancov správy v partnerských krajinách má mimoriadny význam pre úspešné vykonávanie reforiem zameraných na decentralizáciu a na zabezpečenie zodpovednej správy vecí verejných. Primerané riadenie by malo byť prostriedkom aj cieľom aktivity EÚ v oblasti rozvoja.

33. Predpokladom prehlbenia demokracie a lepších služieb na miestnej úrovni je znalosť potrieb, ako aj snaha o dosiahnutie zmeny systému súčasne na všetkých úrovniach. Politická angažovanosť, voľné zdroje rozdelenie právomocí a decentralizácia si vyžadujú konsenzus na štátnej, regionálnej a miestnej úrovni. Štátny právny a finančný systém, ktorý umožňuje prevziať zodpovednosť na miestnej a regionálnej úrovni, je predpokladom zlepšenia a nevyhnutného prevzatia zodpovednosti za vytváranie miestneho prostredia miestnymi subjektmi.

Pripomienky k nástroju európskeho susedstva (ENI)

34. Výbor víta navrhovaný nástroj európskeho susedstva a domnieva sa, že tento návrh sa v zásade zameriava na potrebnú reformu súčasného nástroja. Výbor by zároveň chcel navrhnúť niektoré zmeny a doplnenia s cieľom zlepšiť efektivitu a účinnosť susedskej pomoci.

35. Na zabezpečenie prehlbenej a trvalej demokracie, o ktorú sa snaží EÚ, výbor navrhuje pridať niektoré osobitné formulácie, ktorými sa zdôrazní decentralizácia a miestna demokracia, ako aj rozvoj kapacít na poskytovanie miestnych a regionálnych verejných služieb.

36. Výbor vyzýva Komisiu, aby pri tomto nástroji vyčlenila prostriedky na program na podporu demokracie na miestnej a regionálnej úrovni, ako aj na decentralizáciu. Malo by sa objasniť, že možní príjemcovia platieb a kooperační partneri musia byť v každom prípade miestne a regionálne samosprávy.

37. Výbor vyzýva Komisiu, aby ozrejmla, že cezhraničná spolupráca vrátane spolupráce viacerých krajín sa neobmedzuje len na bezprostredne susediace krajiny, ale vzťahuje sa na všetky členské štáty, regióny a obce EÚ bez ohľadu na ich zemepisnú polohu. Je dôležité cezhranične sprostredkovať skúsenosti, znalosti a príklady osvedčených postupov bez ohľadu na ich územnú vzdialenosť. Pokiaľ ide o najvzdialenejšie regióny, treba zrušiť kritérium oprávnenosti pre nástroj európskeho susedstva, ktorým je vzdialenosť do 150 km.

38. Požiadavka spolufinancovania je pri realizácii projektov susedskej politiky v mnohých prípadoch prekážkou účasti miestnych a regionálnych samospráv. Miera spolufinancovania môže byť v rozpore s právnymi predpismi niektorých štátov, v ktorých sa nepočíta s účasťou vnútroštátnych samospráv na rozvojovej pomoci.

39. Výbor vyzýva Komisiu, aby sa v nariadení vo väčšej miere zamerala na partnerskú spoluprácu medzi inštitúciami a TAIEX⁽⁴⁾ a aby zároveň našla spôsob, ako ich aj naďalej podporovať. Faktom je, že len málo ministerstiev zodpovedných za miestnu a regionálnu správu má záujem alebo kapacitu navrhnúť takúto formu spolupráce alebo program TAIEX.

40. Rešpektovaná a čoraz viac oceňovaná úloha, ktorá sa pripisuje miestnym a regionálnym samosprávam, občianskej spoločnosti a ich spolupráci v procese transformácie systémov vlády jednej strany a diktatúr na demokraciu, je dôležitá a predstavuje prínos, ktorého význam v susedskej politike EÚ a hospodárení s finančnými zdrojmi by sa mal stále zvyšovať.

41. Výbor konštatuje, že v rámci jeho činnosti dochádza k intenzívnej a konkrétnej výmene a spolupráci, napr. vo Východnom partnerstve (CORLEAP) a v Stredozemí (ARLEM). V tejto súvislosti treba okrem iného poukázať na cieľ a účel stratégií EÚ Európa vo svete a Program zmien, a to aj za hranicami EÚ.

Pripomienky k nástroju predvstupovej pomoci (IPA)

42. Výbor sa v rámci stanovísk, seminárov, pracovných skupín a nástroja komunálnej a regionálnej správy (Local Administration Facility – LAF) atď. zasadzoval o ďalšiu realizáciu predvstupovej pomoci. V plnej miere víta snahu o to, aby bol tento nástroj pružnou a cielenou podporou zameranou na dosiahnutie výsledkov.

43. Viacúrovňovým a partnerským prístupom chce EÚ zaručiť, že sa bude poskytovať efektívnejšia a účinnejšia predvstupová pomoc. Výbor túto snahu konkrétne podporuje napr. prostredníctvom parlamentných konferencií (tzv. assises) a vypracovaním atlasu decentralizovanej rozvojovej spolupráce. Spolu s Komisiou je výbor zodpovedný za program komunálnej

⁽⁴⁾ TAIEX: Program technickej pomoci a výmeny informácií je nástroj na podporu partnerských krajín pri preberaní právnych predpisov EÚ.

správy, v rámci ktorého sa politici a zamestnanci v štátnej službe z kandidátskych krajín a potenciálnych kandidátskych krajín zúčastňujú na odborných exkurziách.

44. Výbor vyjadruje želanie, aby Komisia umožnila a podporovala lepšiu výmenu skúseností medzi miestnymi a regionálnymi samosprávami a zabránila tomu, aby táto výmena prevládala predovšetkým na ústrednej štátnej úrovni členských štátov a kandidátskych krajín.

45. Dlhoročná spolupráca s miestnymi a regionálnymi samosprávami v kandidátskych a susedných krajinách je čoraz profesionálnejšia, a výbor poukazuje na význam skutočnosti, aby nástroje financovania aj naďalej podporovali tento vývoj a umožnili jeho prehlbenie.

46. Výbor žiada, aby sa najmä v kandidátskych a susedných krajinách vytvorilo pomocou vhodných nástrojov a ukazovateľov silnejšie prepojenie medzi pridelovaním prostriedkov a skutočnými výsledkami pri ich použití s osobitným dôrazom na decentralizáciu, viacúrovňové riadenie a tým aj na účasť miestnych a regionálnych samospráv na príslušných úrovniach rozhodovania.

47. Výbor žiada Komisiu, aby zabezpečila osobitné financovanie budovania a rozširovania kapacít miestnych a regionálnych samospráv v kandidátskych krajinách a zvýšila vedomostnú základňu. Namiesto toho, aby sa obce a regióny považovali za pasívnych príjemcov, musí sa im poskytnúť možnosť vystupovať ako iniciatívne subjekty, pretože dobre poznajú potreby a podmienky a vedia, ktoré ciele sú realistické.

48. Tým, že sa miestne a regionálne samosprávy aktívnejšie pokúsia uspokojiť potrebu budovania kapacít, ktorú so sebou prináša zintenzívnená súčinnosť pri uplatňovaní nástroja predvstupovej pomoci, budú mať príležitosť nadobudnúť praktické skúsenosti predtým, ako sa skutočne stanú členmi EÚ. Prostriedky možno použiť napríklad na podnecovanie týchto subjektov k vypracovaniu projektov a na ich podporu pri tejto činnosti. S decentralizovaným spravovaním prostriedkov IPA boli vo viacerých krajinách dobré skúsenosti.

49. Problémom pri využívaní prostriedkov IPA je okrem iného korupcia, preto je v tejto súvislosti potrebné poskytnúť podporu všetkým úrovňam: miestnej, regionálnej aj štátnej. Nepretržitý a dôsledný dohľad a podpora „kontrolných orgánov“, ako sú organizácie občianskej spoločnosti, ale aj miestne a regionálne samosprávy, majú mimoriadny význam pri získavaní potrebného náhľadu a z hľadiska možnosti vyvodzovať zodpovednosť.

50. Lepším začlenením prostriedkov z nástroja IPA do prebiehajúcej rozvojovej činnosti na miestnej a regionálnej úrovni bude mať viacúrovňové riadenie pevný základ, čím sa posilní decentralizácia. Zapojením miestnych a regionálnych orgánov do tvorby programov a projektov, rozhodovacieho postupu, dohľadu a riadenia sa stanoví základ kontinuálnej rozvojovej činnosti, a to aj bez vonkajšej podpory.

51. V mnohých krajinách západného Balkánu prebiehajú rozsiahle spoločenské reformy, ktoré by sa mohli konsolidovať a urýchliť intenzívnejším zapojením miestnej a regionálnej politickej úrovne. V početných prípadoch nie je na miestnej a regionálnej úrovni k dispozícii dostatok administratívnych, finančných a personálnych zdrojov na riadenie nástroja IPA. Zdroje a kapacity zostávajú na ústrednej úrovni, čím sa ešte viac posilňuje už aj tak centralistický systém a oneskoruje sa intenzívnejšie zapájanie menších a miestnych a regionálnych politických subjektov.

52. Decentralizačné reformy príliš často viaznu z dôvodu menších miestnych a regionálnych kapacít, ak ide len o decentralizáciu právomocí bez súčasnej decentralizácie finančných zdrojov. EÚ môže riadením nástroja IPA urýchliť potrebné súbežné procesy, čím sa právomoci a zdroje vzájomne zosúladia.

Pripomienky k nástroju partnerstva

53. Nástroj partnerstva zahŕňa krajiny ako je Čína, Brazília, Južná Afrika a Rusko. Jeho účelom je predovšetkým rozvíjať a podporovať obchod a kontakty medzi týmito krajinami a EÚ. V centre záujmu sú pritom aspekty ako klíma, životné prostredie a obchodná výmena.

54. Výbor upozorňuje na to, že zóny chudoby sa v národnej štatistike strácajú v celoštátnom priemere výšky hrubého národného dôchodku na obyvateľa. Znevýhodnené regióny v krajinách s dobrým hospodárskym rozvojom nemôžu žiadať o inú podporu, než v rámci nástroja partnerstva. Výbor preto navrhuje, aby sa zohľadňovali regionálne rozdiely, napríklad rozdelenie príjmov a úroveň chudoby na jednotlivých územiach. Komisia musí s krajinami, ktorých sa to týka, viesť rozhovory o význame všeobecného rozvoja zahŕňajúceho všetky oblasti a prispieť tak k plneniam na podporu regionálnej súdržnosti, aby krajiny mohli využiť finančnú podporu EÚ.

55. Výbor pripomína, že tento nástroj možno použiť aj na budovanie sústav sociálneho zabezpečenia, všeobecnú reformu sociálneho sektora a zabezpečenie finančných prostriedkov s cieľom posilniť miestne a regionálne verejné ustanovizne a zaistiť, aby tento nástroj slúžil na vybudovanie partnerstva a na podporu demokratického rozvoja týchto krajín.

II. ODPORÚČANÉ ZMENY A DOPLNENIA

Pozmeňovací návrh 1

COM(2011) 838 final

Článok 2

Text navrhnutý Komisiou	Pozmeňovací návrh VR
1. Pomoc podľa tohto nariadenia má sledovať nasledujúce osobitné ciele podľa potrieb každej krajiny prijímajúcej pomoc a jej programu rozšírenia:	1. Pomoc podľa tohto nariadenia má sledovať nasledujúce osobitné ciele podľa potrieb každej <u>pomoc prijímajúcej krajiny prijímajúcej pomoc na miestnej, regionálnej a národnej úrovni</u> a jej programu rozšírenia:
(a) Podpora politických reforiem, okrem iného:	(a) Podpora politických reforiem, okrem iného:
i) posilnenie demokratických inštitúcií a právneho štátu vrátane jeho presadzovania;	i) posilnenie demokratických inštitúcií a právneho štátu vrátane jeho presadzovania;
ii) podpora a ochrana ľudských práv a základných slobôd, zvýšené rešpektovanie práv menšín, podpora rovnosti pohlaví a nediskriminácie a slobody tlače a podpora dobrých susedských vzťahov;	ii) podpora a ochrana ľudských práv a základných slobôd, zvýšené rešpektovanie práv menšín, podpora rovnosti pohlaví a nediskriminácie a slobody tlače a podpora dobrých susedských vzťahov;
iii) boj proti korupcii a organizovanému zločinu;	iii) boj proti korupcii a organizovanému zločinu;
iv) reforma verejnej správy a dobrá správa vecí verejných;	iv) reforma verejnej správy a dobrá správa vecí verejných <u>vrátane budovania kapacít na všetkých úrovniach</u> ;
v) rozvoj občianskej spoločnosti a sociálneho dialógu;	v) rozvoj občianskej spoločnosti a sociálneho dialógu;
vi) zmierenie, opatrenia na nastolenie mieru a budovanie dôvery.	vi) zmierenie, opatrenia na nastolenie mieru a budovanie dôvery.

Zdôvodnenie

Otázka budovania demokratických kapacít je obzvlášť dôležitá na miestnej a regionálnej úrovni. Práve preto by sa tomuto aspektu mala venovať osobitná pozornosť. Pozmeňovací návrh sa vzťahuje na bod 45 stanoviska.

Pozmeňovací návrh 2

COM(2011) 839 final

Článok 4

Text navrhnutý Komisiou	Pozmeňovací návrh VR
Podpora Únie na základe tohto nariadenia je v zásade spolufinancovaná partnerskými krajinami prostredníctvom verejných fondov, príspevkov od príjemcov a z iných zdrojov. Rovnaká zásada sa vzťahuje aj na spoluprácu s Ruskou federáciou, predovšetkým pokiaľ ide o programy uvedené v článku 6 ods. 1 písm. c). Od požiadaviek na spolufinancovanie možno upustiť v riadne odôvodnených prípadoch a v prípadoch, ak je to potrebné na podporu rozvoja občianskej spoločnosti a neštátnych účastníkov bez toho, aby to ovplyvnilo súlade s ostatnými podmienkami stanovenými v nariadení o rozpočtových pravidlách.	Podpora Únie na základe tohto nariadenia je v zásade spolufinancovaná partnerskými krajinami prostredníctvom verejných fondov, príspevkov od príjemcov a z iných zdrojov. Rovnaká zásada sa vzťahuje aj na spoluprácu s Ruskou federáciou, predovšetkým pokiaľ ide o programy uvedené v článku 6 ods. 1 písm. c). Od požiadaviek na spolufinancovanie možno upustiť v riadne odôvodnených prípadoch a v prípadoch, ak je to potrebné na podporu rozvoja občianskej spoločnosti a neštátnych účastníkov, <u>alebo s cieľom uľahčiť účasť miestnych alebo regionálnych orgánov partnerských krajín na projektoch zameraných na rozvoj budovania demokracie na miestnej alebo regionálnej úrovni</u> bez toho, aby to ovplyvnilo súlade s ostatnými podmienkami stanovenými v nariadení o rozpočtových pravidlách.

Zdôvodnenie

V niektorých prípadoch môže požiadavka na spolufinancovanie brániť miestnym alebo regionálnym orgánom v partnerských krajinách (ktoré by mali byť hlavnými príjemcami prínosov týchto programov) v predkladaní životaschopných a užitočných projektov. Keďže budovanie demokracie na miestnej úrovni je jednou z priorít programu, malo by byť aj jedným z dôvodov na udelenie výnimky z povinnosti spolufinancovať za určitých okolností.

Pozmeňovací návrh 3

COM(2011) 840 final

Článok 8

Text navrhnutý Komisiou	Pozmeňovací návrh VR
1. Cieľom programu pre organizácie občianskej spoločnosti a miestne orgány v rozvoji je financovanie iniciatív v oblasti rozvoja navrhnutých alebo uskutočnených organizácií občianskej spoločnosti a miestnymi orgánmi z partnerských krajín, Únie, potenciálne kandidátskych krajín a kandidátskych krajín, alebo v ich prospech.	1. Cieľom programu pre organizácie občianskej spoločnosti a miestne <u>alebo regionálne</u> orgány v rozvoji je financovanie iniciatív v oblasti rozvoja navrhnutých alebo uskutočnených organizácií občianskej spoločnosti a miestnymi <u>alebo regionálnymi</u> orgánmi z partnerských krajín, Únie, <u>potenciálnych</u> kandidátskych krajín a kandidátskych krajín, alebo v ich prospech. <u>Pri uvedených činnostiach sa zohľadnia rozličné štruktúry a osobitné úlohy organizácií občianskej spoločnosti na jednej strane a miestnych alebo regionálnych orgánov na strane druhej.</u>
2. Podrobný zoznam činností presadzovaných v rámci pomoci Únie podľa tohto článku, ako aj orientačný zoznam kategórií organizácií občianskej spoločnosti a miestnych orgánov, sa nachádza v prílohe V.	2. Podrobný zoznam činností presadzovaných v rámci pomoci Únie podľa tohto článku, ako aj orientačný zoznam kategórií organizácií občianskej spoločnosti a miestnych <u>regionálnych</u> orgánov, sa nachádza v prílohe V.

Zdôvodnenie

Je dôležité zdôrazniť, že tento program by mal byť sprístupnený tak, aby bola možná spolupráca s „regionálnymi orgánmi“ z partnerských, kandidátskych alebo potenciálne kandidátskych krajín. Zároveň by sa malo zdôrazniť, že organizácie občianskej spoločnosti a miestne alebo regionálne orgány môžu v osobitnom kontexte danej krajiny alebo projektu často zohrávať rozličné úlohy. Tento pozmeňovací návrh sa vzťahuje na bod 25 všeobecných pripomienok stanoviska Výboru regiónov.

Pozmeňovací návrh 4

COM(2011) 838 final

Článok 14

Text navrhnutý Komisiou	Pozmeňovací návrh VR
1. Referenčná suma na vykonávanie tohto nariadenia v období 2014 – 2020 je 14 110 100 000 miliónov EUR (v bežných cenách). Až do 3 % referenčnej sumy sa prideli na programy cezhraničnej spolupráce medzi krajinami prijímajúcimi pomoc a členskými štátmi EÚ.	1. Referenčná suma na vykonávanie ie tohto nariadenia v období 2014 – 2020 je 14 110 100 000 miliónov EUR (v bežných cenách). Až do 3 % referenčnej sumy sa prideli na programy cezhraničnej spolupráce medzi krajinami prijímajúcimi pomoc a členskými štátmi EÚ <u>a na podporu budovania kapacít na miestnej a regionálnej úrovni.</u>
2. Ročné rozpočtové prostriedky schvaľuje rozpočtový orgán v rámci limitov viacročného finančného rámca Únie.	2. Ročné rozpočtové prostriedky schvaľuje rozpočtový orgán v rámci limitov viacročného finančného rámca Únie.
3. Ako sa uvádza v článku 13, ods. 2 nariadenia o programe „Erasmus pre všetkých“, s cieľom podporiť medzinárodný rozmer vysokoškolského vzdelávania sa z rôznych vonkajších nástrojov (nástroj rozvojovej spolupráce, nástroj európskeho susedstva, nástroj predvstupovej pomoci, nástroj partnerstva a Európsky rozvojový fond) vyčlení indikatívna suma 1 812 100 000 EUR na akcie mobility v oblasti vzdelávania vo vzťahu k nečlenským	3. Ako sa uvádza v článku 13, ods. 2 nariadenia o programe „Erasmus pre všetkých“, s cieľom podporiť medzinárodný rozmer vysokoškolského vzdelávania sa z rôznych vonkajších nástrojov (nástroj rozvojovej spolupráce, nástroj európskeho susedstva, nástroj predvstupovej pomoci, nástroj partnerstva a Európsky rozvojový fond) vyčlení indikatívna suma 1 812 100 000 EUR na akcie mobility v oblasti vzdelávania vo vzťahu k nečlenským

Text navrhnutý Komisiou	Pozmeňovací návrh VR
krajinám EÚ a na spoluprácu a politický dialóg s úradmi/inštitúciami/organizáciami z týchto krajín. Na využívanie týchto finančných prostriedkov sa uplatňujú ustanovenia nariadenia o programe „Erasmus pre všetkých“.	krajinám EÚ a na spoluprácu a politický dialóg s úradmi/inštitúciami/organizáciami z týchto krajín. Na využívanie týchto finančných prostriedkov sa uplatňujú ustanovenia nariadenia o programe „Erasmus pre všetkých“.
Financovanie sa sprístupní formou 2 viacročných príspevkov, ktoré pokrývajú len prvé 4 roky, resp. zvyšné 3 roky. Toto financovanie sa zohľadní vo viacročnom indikatívnom programovaní týchto nástrojov v súlade so zistenými potrebami a prioritami príslušných krajín. Výška príspevkov sa môže prehodnotiť v prípade závažných nepredvídateľných okolností alebo dôležitých politických zmien v súlade s prioritami EÚ v oblasti vonkajších vzťahov.	Financovanie sa sprístupní formou 2 viacročných príspevkov, ktoré pokrývajú len prvé 4 roky, resp. zvyšné 3 roky. Toto financovanie sa zohľadní vo viacročnom indikatívnom programovaní týchto nástrojov v súlade so zistenými potrebami a prioritami príslušných krajín. Výška príspevkov sa môže prehodnotiť v prípade závažných nepredvídateľných okolností alebo dôležitých politických zmien v súlade s prioritami EÚ v oblasti vonkajších vzťahov.

Zdôvodnenie

Tento pozmeňovací návrh má spojitosť s predchádzajúcim pozmeňovacím návrhom – budovanie kapacít na miestnej a regionálnej úrovni by malo byť jednou z priorit, ktoré by sa mali odrážať v pridelovaní finančných príspevkov (na základe bodu 45 všeobecných pripomienok).

Pozmeňovací návrh 5

COM(2011) 839 final

Článok 18

Text navrhnutý Komisiou	Pozmeňovací návrh VR
1. Finančné krytie, ktoré je k dispozícii na vykonávanie tohto nariadenia v období rokov 2014 – 2020, predstavuje 18 182 300 000 EUR (v bežných cenách). Až do 5 % finančného krytia sa prideli na programy cezhraničnej spolupráce, ktoré sú uvedené v článku 6 ods. 1 písm. c).	1. Finančné krytie, ktoré je k dispozícii na vykonávanie tohto nariadenia v období rokov 2014 – 2020, predstavuje 18 182 300 000 EUR (v bežných cenách). Až do 5 % finančného krytia sa prideli na programy cezhraničnej spolupráce, ktoré sú uvedené v článku 6 ods. 1 písm. c). <u>vrátane programov na podporu budovania demokracie na miestnej a regionálnej úrovni.</u>

Zdôvodnenie

Rozvoj demokracie na miestnej a regionálnej úrovni je dôležitým predpokladom pre ďalšie prvky uvedených cieľov nástroja. Na projekty v tejto oblasti by sa teda mala vyčleniť určitá finančná pomoc. Tento pozmeňovací návrh sa vzťahuje na bod 34 stanoviska.

V Bruseli 9. októbra 2012

Predseda
Výboru regiónov
 Ramón Luis VALCÁRCEL SISÓ